

Produktivitetskommissionen
Bredgade 38, 1
1260 København K
e-mail ncb@produktivitetskommissionen.dk

6. marts 2013

H.C. Andersens Boulevard 45
1553 København V

Telefon 33 43 70 00
mail@danskeadvokater.dk
www.danskeadvokater.dk

Dok.nr. D-2013-007326

Danske Advokaters bidrag til Produktivitetskommissionens arbejde

1. Indledning

Vi vil fra Danske Advokaters side gerne takke for muligheden for at komme med bidrag til Produktivitetskommissionens arbejde for så vidt angår advokatbranchen. Vores bidrag indledes med en række generelle betragtninger om branchen, hvorefter kommentarer til konkret regulering mv. følger.

2. Advokatbranchen i korte træk

Brancheforeningen Danske Advokater repræsenterer de private advokatvirksomheder, som beskæftigede knap 9.000 fuldtidsansatte i ca. 1.700 virksomheder ved udgangen af 2012. Den samlede omsætning udgjorde ifølge vores estimer ca. kr. 12,8 mia. i 2012.

Hvert år etableres ca. 100 nye advokatvirksomheder i Danmark, og tallet har over en årrække været forholdsvis stabilt. Den eneste barriere for at drive advokatvirksomhed i Danmark er, at man skal have en advokatbeskikkelse. En beskikkelse kan nægtes i visse situationer, f.eks. hvis der er begået et kvalificeret strafbart forhold. Udøvelse af advokatvirksomhed forudsætter, at man som advokat er uafhængig af alle andre interesser end klienternes/kundernes interesser.

Udøvelse af advokatvirksomhed kan f.eks. ikke forenes med ansættelse i det offentlige, herunder ved domstolene, politiet og anklagemyndigheden. Drives en advokatvirksomhed i selskabsform, må aktierne i selskabet alene ejes af advokater, der aktivt driver advokatvirksomhed i selskabet. Dog må andre ansatte i selskabet end advokater eje mindre end en tiendedel af aktierne og stemmerne i selskabet.

Aktivitetsraten, som siger noget om nyetablerede virksomheders overlevelse, er markant højere i advokatbranchen end i alle erhverv under ét. Hele 68 pct. af alle advokatfirmaer, der blev etableret i 2003, var stadig aktive i 2009, mens det tilsvarende tal for alle erhverv under ét er 50 pct. De nyetablerede virksomheder er også gode til at skabe beskæftigelse. Af iværksætterfirmaerne har mellem 40-49 pct. af samtlige nyetablerede firmaer siden 2003 fuldtidsansatte i år 2009. Til sammenligning var tallet kun omkring hver femte i revisionsbranchen

Advokatbranchen henter ca. 1/4 af sin omsætning fra rådgivning til private borgere. Den øvrige del stammer fra rådgivning til virksomheder og det offentlige.

Eksportandelen udgør ca. kr. 0,6 mia., hvilket bl.a. afspejler, at advokatvirksomhed er underlagt specifik national lovgivning. Til gengæld oplever branchen i disse år en ganske udbredt konkurrence fra udenlandske advokatvirksomheder, når det gælder løsning af opgaver for de større, globalt orienterede virksomheder. Det er den såkaldte "fly-in fly-out" konkurrence, hvor det i princippet er ligegyldigt, hvor den advokatvirksomhed, der konkret udfører en opgave, har hjemme. Vi ser advokater fra kontorer placeret i Frankfurt, London eller USA byde på og vinde attraktive opgaver på det danske marked.

3. Produktivitetsudvikling i advokatbranchen

Den danske advokatbranche er kendetegnet ved et meget højt produktivetsniveau, og produktiviteten er øget markant igennem de senest 10 år.

Der er fire hovedforklaringer på den flotte produktivetsudvikling:

- Advokatbranchen har øget andelen af højtuddannede, idet andelen af jurister er steget med hele 33 pct. i perioden 2002-11 imod en generel vækst i beskæftigelsen på 11 pct.
- Branchen har undergået en konsolidering mod større enheder, som er ledsaget af en øget specialisering og deraf højere værdiskabelse.
- Branchen har haft fokus på øget videndeling internt i virksomhederne og inden for branchen.
- Branchen har haft succes med at tilpasse sig konjunkturerne og markedssituationen.

Produktivetsudviklingen målt som reel værditilvækst i perioden 2000-2010 fremgår af nedenstående tabel 1.

Tabel 1. Værditilvækst i 1.000 kr. per årsværk i udvalgte brancher (2000-2010)

Kroner/år	2000	2001	2002	...	2007	2008	2009	2010	Gns. 2000-2010	Vækst 2000-2010
Samlet erhverv	439	460	477	...	594	600	583	650	541	48%
Advokatvirksomhed	539	566	601	...	799	812	837	901	705	67%
Revision og bogføring	482	455	472	...	586	575	588	613	535	27%
Øvrig vidensservice	442	472	444	...	527	559	582	574	502	30%

Kilde: Danmarks Statistik, tabel REGNvA

4. Betydningen af regulering i advokatbranchen

Der har på internationalt plan igennem de senere år været en ganske udbredt diskussion af betydningen af reguleringen af advokatbranchen. Således har også EU-Kommissionen iværksat en række initiativer, som har til formål at se kritisk på alle regulerede erhverv.

Vi er fra branchens side tilhænger af alle initiativer til at reducere unødigt regulering.

Der er imidlertid en række gode argumenter for regulering. Advokatbranchen er en vidensintensiv branche, hvor de ydelser der leveres – særligt i forhold til private og ikke-professionelle erhvervskunder – kan være ganske svære at gennemskue. I teorien omtales levering af advokatydelse som et såkaldt ”credence good”¹. Et sådant ”tillidsgode” er kendetegnet ved, at forbrugeren af godet – på grund af den asymmetriske information – hverken før, under eller efter forbruget af godet er i stand til præcist at vurdere, om det leverede var optimalt eller ej.

Hertil kommer, at der ud fra et mere samfundsøkonomisk perspektiv er en række yderligere argumenter for, hvorfor en velreguleret advokatbranche er værdiskabende – og ikke værdihæmmende. Disse argumenter knytter sig til advokatbranchens betydning for sikringen af velordnede og troværdige markeder, hvor de økonomiske aktører trygt udveksler varer og tjenester i tillid til, at det pågældende marked er et velfungerende retssamfund, hvor der ikke er tvivl om ejendomsretten – også til intellektuelle rettigheder - hvor muligheden for troværdig og velordnet tvistløsning i tilfælde af uenighed er til stede, hvor der er lav eller ingen korruption osv.

I 2012 har professor George Yarrow og Dr. Christopher Decker fra ”Regulatory Policy Institute” i Oxford afsluttet et større projekt om emnet². De konkluderer bl.a. følgende:

The principal conclusion is that economic analysis and evidence suggests that legal services can have wide ranging economic significance through their very close connection with the general institutional architecture of society (sometimes encompassed by a term such as the ‘rule of law’). Moreover, this analysis and evidence suggests that it is not by chance that good economic performance tends to be closely associated with the stable and well-functioning legal systems. Rather the institutions (including laws and norms) of a legal system condition and determine economic performance. Institutions that are stable and credible facilitate economic development and lead to higher levels of economic activity. In addition, although political institutions determine important aspects of the structure of a legal system, and whilst the judiciary determines how given laws are implemented, lawyers actively contribute, through their everyday actions and conduct, to both the shape of a legal system and how effectively it operates and functions.

5. Konkret regulering, som er omkostningsdrivende for advokatbranchen

Helt generelt er danske advokatvirksomheder underlagt den samme erhvervsregulering som andre virksomheder, og vi oplever de samme udfordringer med administrative byrder knyttet til reguleringen som alle andre.

---

¹ Se Frank H. Stephen: “Regulation of the Legal Professions or Regulation of Markets for Legal Services”, European Business Law Review 2008 pp1129-1139

² Professor George Yarrow and Dr Christopher Decker: “Assessing the economic significance of the professional legal services sector in the European Union”, Regulatory Policy Institute, August 2012. Rapporten findes på <http://www.rpieurope.org/index.htm>

Helt overordnet er advokaterhvervet reguleret af retsplejelovens afsnit om advokatvirksomhed (syvende afsnit, kapitel 12-15b)³.

Som eksempler på regulering, som i særligt omfang er blevet oplevet som byrdefuld af advokatvirksomhederne, kan vi pege på:

1. Reglerne i lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme

Vi er helt opmærksomme på, at reglerne afspejler dansk implementering af internationalt fastsatte regler, men det er væsentligt at pege på, at reglerne i sig selv kan være produktivitetshæmmende, og desuden at reglerne via deres praktiske implementering i dansk regulering kan stille danske virksomheder dårligere end i andre lande, hvor reglerne er implementeret på en for de berørte virksomheder mindre byrdefuld måde.⁴

Grundlæggende er problemet med hvidvaskreglerne, at selve processen og den undersøgelse, der skal foretages af klienters identitet mv., ofte opfattes som disproportional i forhold til risikoen for besvigelser og medvirken til hvidvask. Advokatvirksomheder er ikke finansielle institutioner, og advokatvirksomheder har derfor ikke som deres primære opgave at medvirke til overflytning af større pengebeløb. Reglerne opfattes derfor af mange advokatvirksomheder som unødigt byrdefulde i dagligdagen.

2. Digitalisering på kort og lang sigt

Digitalisering er ubetinget et gode i alle brancher – når det er fornuftigt tilrettelagt i forhold til de opgaver, der skal løses – og når det implementeres på en måde, der skaber accept og ejerskab hos de involverede parter.

“The long run is a misleading guide to current affairs. In the long run we are all dead”⁵, skrev Keynes tilbage i 1923. Det samme gør sig gældende omkring digitaliseringsprojekter. Overgangen til digital tinglysning i september 2009 er et eksempel på, hvordan flere brancher, herunder særligt advokatbranchen, i en periode på et til to år i det daglige skulle arbejde med et centralt implementeret it-system, som pålagde advokatvirksomhederne betydelige byrder og medførte mange tusinde spildte timer på landets advokatkontorer – timer som ikke af mange regnes for produktiv tid.

Det er i den sammenhæng mindre interessant, at systemet fungerer langt mere tilfredsstillende i dag – 3½ år efter idriftsættelsen – for i de første år har belastningen af advokatvirksomhederne, der ofte håndterer de mere komplicerede tinglysningsager, som systemet har været dårligst sat op til at håndtere, oplevet betydelige produktivitetstab på den konto.

---

³ Se LBK 1008 24/10/2012 Gældende.

⁴ Se rapporten ”Europe can do better. Report on best practice in Member States to implement EU legislation in the least burdensome way” fra EU's ”High Level Group on Administrative Burdens” November 2011.

⁵ John Maynard Keynes: ”A Tract on Monetary Reform” (1923) Ch. 3.

Mange digitaliseringsprojekter – også dette – er i bund og grund selvbetjeningsprojekter, hvor det handler om at få private aktører til at løse en stor del af de opgaver, som myndigheder – eller i dette tilfælde domstolene – tidligere håndterede. Skal opgaver også i fremtiden lægges ud til selvbetjening i den private sektor – og det er der meget, der tyder på – er det af afgørende betydning at få planlagt opgaveløsningen med de involverede slutbrugere for øje, således at omlægningen i praksis også bliver en lettelse – og ikke en ny byrde.

3. Centralisering af retskredsene

Med domstolsreformen, der trådte i kraft i 2007, reduceredes antallet af retskredse i Danmark fra 82 til 24. Der har helt sikkert været en række gode argumenter for denne centralisering, men centraliseringen har også haft ganske betydelige konsekvenser for brugerne af domstolene. Således anvender mange advokater betydelig mere tid på transport til og fra retsbygningerne i dag, end de gjorde før domstolsreformen.

Det er derfor væsentligt, hvis man overvejer yderligere centralisering, ikke bare at se på besparelserne på den ene side af bordet, men også at se på omkostningerne for de andre involverede parter – og på effekten på deres produktivitet. Hertil kommer naturligvis de mange retssikkerhedsmæssige problemstillinger, som der ikke skal siges mere om i denne sammenhæng.

6. Afslutning

Fra Danske Advokater takker vi atter for muligheden for at fremkomme med vores input i forhold til produktivitet og regulering af advokatbranchen. Vi har peget på en række u hensigtsmæssige reguleringer, der hæmmer væksten og produktiviteten i advokatbranchen. Vi håber, at kommissionen vil arbejde videre med disse problemstillinger i dens indstillinger.

Samtidig glæder vi os over et højt produktivetsniveau og en relativt pæn produktivetsvækst i advokatbranchen.

Vi står naturligvis til rådighed med yderligere oplysninger, hvis Produktivetskommissionen måtte ønske det.

Med venlig hilsen

Paul Mollerup
Adm. Direktør
pmo@danskeadvokater.dk